CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भर्तृहरि - शृङ्गारशतक

८७

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भ॰शृं॰ श्रीगणेशाय नमः ॥ ॥अथ शृंगारशतं नाम्नापरं तु समस्थिवारितं वेन परिणामवैराग्यमेवास्ति निदानस्मृतिः स्मृतिर्नि
१ दानादिकिशाकाराणि अधुना वक्ष्यति तिनेत प्रकारः स्त्रीणां शृंगारस्य भोगस्य नश्वरः एतयोः सकाशात पस्तुरवततश्वरप
रिणामे दुःखमेव एवं तिविषयिभिः कामिभिः अविचार्य वऊनरस्तु नयं सास्मृतिरा सोविलिखताः लोके शोभितेश भुः शि
वः स्वयंभूर्ब्रह्मा हरिर्विष्णुः एते प्रमत्तानाः ईश्वराः येन मदनेन सततं निरंतरं गृहकर्मदासाः कृताः तस्मै कुसुमायुधाय नमोस्तु

शंभुस्वयंभुहरयो हरिणेक्षणानां येनाक्रियंत सततं गृहकर्मदासाः॥ वाचामगोचरचरित्रविचित्रिताय
तस्मै नमो भगवते कुसुमायुधाय॥ १॥ स्मितेन भावेन च लज्जया भिया पराङ्मुखैरर्द्धकटाक्षवीक्षणैः॥
वचोभिरीर्ष्याकलहेन लीलया समस्तभावैः खलु बंधनं स्त्रियः॥ २ ॥

कथंभूताय वाचामगोचरणि चारित्राणि तैर्विचित्रिताय नानाप्रकाराय तस्मै स्त्रीप्रशंसा॥ १ ॥ स्मितेन हास्येन भावेन
चित्ताभिप्रायेण लज्जया भिया भयेन पराङ्मुखैः अर्द्धानि कटाक्षेण वीक्षितानि नेत्राणि तैः वचोभिः परोत्कर्षासहिष्णु १
ताईर्ष्या तया ईर्ष्याकलहेन लीलया चरणेन एभिः समस्तभावैः खलु निश्चयेन स्त्रियः बंधनं भवंति॥ २ ॥

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भ्रूचातुर्यंतेनआकुंचितानिअक्षीणिनेत्राणियेषुतेसंभूताः कटाक्षाः स्निग्धास्नेहयुक्तावाचोलज्जयालज्जायुक्ता
हासालीलयास्वभावेनमंदंहासैःप्रस्थितंप्रयाणांस्थितंवस्थीयांस्थितेपदार्थः भ्रूयलामोधुयुधंचभवति ३ प्रथमस
मागमेजातोयासांतानोवोढास्तासांनवोढानांवदनान्येवकमलान्यचितैः नेत्रवलितैः नेत्राणिवलितानिचंच्चः

भ्रूचातुर्याकुंचिताक्षाः कटाक्षाः स्निग्धावाचोलज्जितान्तेवहासाः लीलामंदंप्रस्थितंचस्थितंच
स्त्रीणामेतन्भूषणंचायुधंच ३ क्वचित्सभ्रूभंगैः क्वचिदपिचलज्जापरिणतैः क्वचिद्भी
तित्रस्तैः क्वचिदपिचलीलाविलसितैः नवोढानामेभिर्वदनकमलैर्नेत्रवलितैः स्फुरन्नी
लाब्जानांप्रकरपरिपूर्णाइवदिशः ४

लानियेषुतैःस्फुरन्नीलाब्जानांप्रकरःसमुदायस्तेनपरि
पूर्णाइवदृष्ट्याभवंतिवदनानिकमलानितेषुनेत्रवलितानितान्येवभ्रमरास्तैः पूर्णानिदृश्यंतेकथंभूतैर्वद
नैः क्वचित्सभ्रूभंगैः भ्रुवोर्भंगाश्चलनानियेषुतैः क्वचित्लज्जयाविलसितैः शोभितैः चंदनैः ४ ४

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

भ.श्रृं.
२

कुंकुमस्य पंकः कर्दमः तेन कलंकितः देहो यस्याः सा गौरी च तौ पयोधरौ स्तनौ ताभ्यां कंपितः हारो यस्याः सा नूपुरारावहंसा
स्तेरणितिस्वशब्दा एव पदानि यस्याः सा । एवंभूता रामा रमयतीति रामा स्त्री भुवि कं पुरुषं वशीन कुरुते के रामे वेत्यर्थः ५
वक्रं चडविकासिवडवनवद्भुलं शोभायमानं पंकतामापरिहासः विकसनं तद्वत् क्षमे लोचने वर्णः कांतिः स्वर्ण

कुंकुमपंककलंकितदेहा गौरपयोधरकंपितहारा नूपुरहंसरणत्पदपद्मा कं न वशीकुरुते भुवि रामा ५
वक्रं चडविकासि पंकजपरीहासक्षमे लोचने वर्णः स्वर्णमपाकरिष्णुरलिनीजिष्णुः कचानां चयः व
क्षोजाविभकुंभसंभ्रमहरौ गुर्वी नितंबस्थली वाचां हारि च मार्दवं युवतिषु स्वाभाविकं मंडनं ६

सुवर्णं अपाकरिष्णुः स्वर्णतो अधिकः । कचानां केशानां चयः समुदायः अलिनी भ्रमरी जिष्णुः । जेता वक्षोजौ स्तनौ इभ
स्य गजस्य कुंभः गंडस्थलं तस्य संभ्रमः शोभा हरौ कठिनौ गुर्वी पृथुला नितंबस्थला नितंबस्थलानि नितंबस्थली पश्चात्क
टिप्रदेशः मार्दवं वाचां वचनानां हारि अत्यंतकोमलानि वचनानि एते पदार्थाः युवतिषु स्वाभाविकं स्वभा २
वेनैव मंडनं भवंति ६

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नास्त्राणं स्पृशंत्यास्मृगदृशः हारिणीदृशः किमपि किंचिदपि इह रम्यं नाहि इति न रम्यमेवास्ति तत् किं वक्रे किंचित स्मि
तमत्यहास्यस्सरलोऽनुसारलक्ष्य चलः दृष्टिविभवः सामर्थ्यात् द्विलासितनडक्रिः। अभिनवानूतनविलासोक्तिः
नयास्तरसः मधुरः वा वांचवनानापरिस्पंदः वक्रव्यताः गतीनां गमनानामारंभः किसलयितलीलापरिकरः

स्मितं किंचिद्वक्रे सरलतरलो दृष्टिविभवः परिस्पंदो वाचामभिनवविलासोक्तिसरसः॥ गतीनामारंभः
किसलयितलीलापरिकरः स्पृशंत्यास्तारुण्यं किमिह न हि रम्यं मृगदृशः॥ ७ ॥ द्रष्टव्येषु किमु
त्तमं मृगदृशां प्रेमप्रसन्नं मुखं घ्रातव्येष्वपि किं तदास्यपवनः श्राव्येषु किं तद्वचः॥ किं स्वाद्येषु त
दोष्ठपल्लवरसः स्पृश्येषु किं तत्तनुः॥ ध्येयं किं नवयौवनं सहृदयैः सर्वत्र तद्विभ्रमाः॥ ॥

किसलयाः नवपल्लवाः अतः संतमरुद्रवः तद्वत् सरुः शनैः स्तद्गमनानित्यर्थः रम्याः सुंदराः॥ ७ ॥ सहृदयैः आसक्तचित्तैः
द्रष्टव्येषु किमुत्तमं द्रष्टव्यं मृगदृशां प्रेमाप्रीत्या प्रसन्नं मुखं घ्रातव्येषु किमुत्तमं किं तदास्यपवनः श्राव्येषु किमुत्तमं
तद्वचः स्वाद्येषु किं तस्या ओष्ठपल्लवस्य रसः स्पृश्येषु किं तस्यास्तनुः ध्येयं किं तस्या नवयौवनं सर्वत्र सर्वदा विभ्रमः

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भ.श्रृं. एतास्ततस्ताः कटाक्षैः कस्य मनः विवशं स्वाधीनं न कुर्वन्त्येव कथंभूताः स्खलितानि शब्दायमानानि वलया

२ नि मेखलाश्च तन्तत्र त्यितझंकारः रणत्कारस्तेन सहस्रतादृशानि नूपुराणि तेषां रवात् शब्दात् हृतानि

ताराजहंस्यो राजहंसानां स्त्रियः याभिस्ताः कथंभूतैः कटाक्षैः चित्रस्ता भयः मानामुग्धा हरिणास्तासां

एतास्खलद्वलयसंहतिमेखलोत्थझंकारनूपुररवाहृतराजहंस्यः कुर्वन्ति कस्य न मनो वि

वशं तरुणा पविस्त्रस्तमुग्धहरिणीसदृशैः कटाक्षैः ॥ ९ ॥ नूनं हि ते कविवरा विपरीतबोधा ये

नित्यमाहुरबला इति कामिनीनां ॥ याभिर्विलोलतरतारकदृष्टिपातैः शक्रादयोपि विजि

तास्त्वबलाः कथं ताः ॥१०॥

यथा प्रेक्षणानि तन्त्रदृशैः ॥ ९ ॥ ते कविवराः श्रेष्ठाः नूनं निश्चयेन

बोधका.२ विपरीतबोधाः विपरीता नां ये कामिनीनामबलानाइति नित्यमाहुः वदन्ति याभिः कामिनीभिः अतिशये २

न वि लोलतरास्तासां तारकायेषु एवं भूतैः दृष्टिपातैः प्रेक्षणैः शक्रादयोपि विजितास्तु इति निश्चयेन कथं

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

११ ॥स्फुटः केशाः संयमिनः श्रोत्रावलग्नाः लोचने श्रुतेः कर्णस्यापि परं पारं प्रांतं गते स्वभावेनैव शुभ्रैः
द्विजानां दंतानां गणैः अंतर्वक्त्रं कीर्णं व्याप्तं मुक्ताफलानां सततमधिवासः वसतिस्तया रुचिरं शोभाय

नूनमाज्ञाकरस्तस्याः सुभ्रुवो मकरध्वजः॥ यतस्तन्नेत्रसंचारसूचितेषु प्रवर्त्तते॥ ११ ॥केशाः
संयमिनः श्रुतेरपि परं पारं गते लोचने अंतर्वक्त्रमपि स्वभावशुचिभिः कीर्णं द्विजानां गणैः
मुक्तानां सततादिवासरुचिरं वक्षोजकुंभद्वयमित्थं तन्वि वपुः प्रशांतमपि ते क्षोभं करोत्येव नः॥
१२ ॥मुग्धे धनुष्मत्ता केयमपूर्वा त्वयि दृश्यते॥ यथा विध्यसि चेतांसि गुणैरेव न सायकैः॥ १३ ॥
सति प्रदीपे सत्यग्नौ सत्सु तारारविंदुषु॥ विना मे मृगशावाक्ष्या तमोभूतमिदं जगत्॥ १४ ॥

मानं वक्षोजौ स्तनौ द्विकुंभौ तयोर्द्वयं हे तन्वि इत्थमुक्तप्रकारं तेन वपुः प्रशांतमपि नोस्माकं क्षोभं करोत्येव॰
१२ १३ १४

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

प·श्रृं· उभयोस्सष्टार्थः हे कामिनि यद्यस्मात्त्वत्कारणात् तव स्तनः वर्तुलस्तनभारः तरलेन चंचलेन नेत्रे चुले चंचले
४ चलिते इदमोष्ठपल्लवं स्तनानिव अस्मात्पुनामइति निश्चयेन रागोऽस्मात्तया अंधेयुद्ध्यथा कुर्वीतितत्प्रकु

संदत्तस्तनभारएव तरलेनेत्रेन्चलेश्रुत लंनामंधेभुत दोष्ठपल्लवमिदंकुर्वंचमा मव्यथां॥
सौभाग्याक्षरपंक्तिरेवलिखितापुष्पायुधेनस्वयंमध्यस्यापिकरोतितापमधिकंरोमावली
केनसा॥ १५ ॥गुरुणास्तनभारएषपुरवचंडरागभाखवता॥ज्ञनेश्वराभ्यांपादाभ्यांरेजेग्रहमर्पावसा १६

वेंतुकृतः पुष्पायुधेनमदनेन· स्वयंतवभालेसौभाग्याक्षरपंक्तिरेवलिखितावर्ततेअतोस्माकंकिमपि
नचलतिपरंतुइयंतवोदरेरोमावलीमध्यस्यापितापंकरोतितत्केनकारणेनतत्रज्ञायते १५·१६ ४

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हे चित्त तस्यास्तनौ घनौ कठिनौ जघनं च जघनं विहारि क्रीडायोग्यं तथा वक्त्रं चारु सुंदरं यदि तर्हि त
व व्याकुलत्वं किमर्थं यदि तव वांछास्ति तर्हि पुण्यं कुरु यस्मात् समीहिता अभीप्सिता अर्थाः पुण्यैर्विना न भवंति १७

तस्यास्तनौ यदि घनौ जघनं विहारि वक्त्रं च चारु तव चित्त किमाकुलत्वं ॥ पुण्यं कुरुष्व यदि
तेषु तवास्ति वांछा पुण्यैर्विना न हि भवंति समीहितार्थाः ॥ १७ ॥ मात्सर्यं विचार्य कार्यमा मुत्सार्य
र्याः समर्यादमिदं वदंतु ॥ सेव्या नितंबाः किमु भूधराणामुत स्मरस्मेरविलासिनीनां ॥ १८ ॥

भो आर्याः मात्सर्यमुत्सार्य पक्षपातं विचार्य यद् इदं समर्यादं कार्यं वदंतु तत् किं यदि परमार्थश्चेत् तर्हि भू
धराणां नितंबाः सेव्याः नो वा तत् स्मरस्मेरः स्मरः तेन विलासिनीनां नितंबाः सेव्या इति ॥ १८ ॥

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भ.श्रृं. अस्मिन्संसारे पंडितानां द्वे गती । कथंभूते संसारे निःसारे पुनः कथंभूते परिणतिः प्रांतः तरले अस्मिन्
५ संसारे स्थिरे अतस्तत्वज्ञानमेवामृतोदकं तेन प्लुतकितास्तीक्ष्णा धीर्येषां ते एवंभूतः कालः कदाचि

संसारेस्मिन्नसारे परिणतितरले द्वे गती पंडितानां तत्वज्ञानामृतांभःप्लुतलकितं धियां
यातु कालः कदाचित् ॥ नो चेन्मुग्धांगनानां स्तनजघनभराभोगसंभोगिनीनां स्थूलोप
स्थस्थलीषु स्थगितकरतलस्पर्शलोलोद्यतानां ॥ १९ ॥ अरेतेन वंद्रकांतेन महानीलैः
शिरोरुहैः ॥ पाणिभ्यां पद्मरागाभ्यां रेजे रत्नमयीव सा ॥ २० ॥

धियां यातु गच्छतु लिके पंगतिः नो चेन्नार्यस्तनजघनयोर्भरस्तस्मिन् भोगसंगो याः सां मुग्धांगनानां स्थूलोप
स्थस्थलीषु भूमिषु स्थगितः करतलस्पर्शः तस्मिन् लोलाः सवल्लोना उद्यता नानासां संगेन कालो यातु एक ५
द्वयं गते द्वितीया १९ २०

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

२१ उभयोस्तुल्यार्थः इति स्त्रीप्रसंसा॥ अथ भोगादिलक्षणं॥ काचित् स्त्री विरहिणी वनद्रुमाणां छायासु वि
श्रम्य विश्रम्य विचचार स्तनोत्तरीयेण स्तनोपरिस्थितेनाकरोद्धृतेन शशिनः वेडूर्यमयूखान् निवारयन्तीव २२

संमोहयंति मदयंति विडंबयंति निर्भर्त्सयंति रमयंति विषादयंति॥ एताः प्रविश्य सद
यं हृदयं नराणां किं नाम वामनयना न समाचरंति॥ २१॥ विश्रम्य विश्रम्य वनद्रुमाणां
छायासु तन्वी विचचार काचित्॥ स्तनोत्तरीयेण करोद्धृतेन निवारयंती शशिनो मयूखान्
२२॥ अदर्शने दर्शनमात्रकामा दृष्टे परिष्वंगरसैकलोला॥ आलिंगितायां पुनरायताक्षि मा
शास्महे विग्रहयोरभेदं॥ २३॥

अदर्शने सति दर्शनमात्रमेव कामो यस्यास्तापश्चात् दृष्टे च तत्परिष्वंगस्य आलिंगनस्य रसे एकलोला सत
ष्णा पुनः आलिंगितायामायताक्ष्याः सख्याः परस्परं विग्रहयोः शरीरयोरभेदमाशास्महे॥ २३॥

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भ.शृं. ६ यस्य मालतीपुष्पमाला शिरसि स्रजं भ्रमरोन्मुखी विकसनाय चण्डमुखी विकसिता तथा च वपुषि चंदनं कुंकुमे
न युक्तं तथा च वक्षसि हृदये प्रियतमा नाम मनोहरा वर्त्तते। तस्य स्वर्गभोगे भुक्तः अवशिष्टः दुर्वारितः एवोत्र
स्वागतः अन्योपि स्वर्गभोगो भवतीत्यर्थः॥ २४ ॥कुल्लसीरतं रम्यं कथं प्राप्यं पूर्वं मां प्रति एतिशतमनांगेकवा

मालती शिरसि जृंभणोन्मुखी चंदनं वपुषि कुंकुमाविलं॥ वक्षसि प्रियतमा मदालसा
स्वर्ग एष परिशिष्ट आगतः २४ आङ्गमामेति मम नागमानिन गुणां जाताभिलाषं ततः
सव्रीडं ततदनुश्लथोद्यतमनुवृत्य प्रत्यस्तधैर्यं पुनः। प्रेमार्द्रस्पृहणीयनिर्भररहःक्रीडाप्रगल्भा ततो
निःशंकांगविकर्षणाधिकसुखं रम्यं कुलस्त्रीरतं॥ २५ ॥ रम्यमाजितत्त्वांस्वयमेव आगमिष्य
ति इति कारणात् आदरो नैव कृतः ततः जाताभिलाषं इच्छा जाता ततः सव्रीडं लज्जया सह आगता तत् दनुश्लथोद्यतं ६
शिथिलतया उद्यता अवृत्वा अनुपश्चात् प्रत्यस्तधैर्यं त्यक्तं पुनः प्रेमार्द्रः स्पृहणीयः निर्भरः आदरः तेन र
हः एकान्त क्रीडायां प्रगल्भा ततः निःशंकं अंगविकर्षणेन अधिकसुखं दत्तवती निःस्पृहा लज्जामिति कारणात् रम्यं २५

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

२६ स्यार्थः आईषत्मीलितनयनानां स्त्रीणां यः सुरतरसः स्वनुसंविदं सुखं कुरुते इदमेव कामस्य निर्वहणं
कर्त्तव्यं मिथुनेन द्वाभ्यां स्त्रीपुंसाभ्यां यः परस्परसम्बधारितं ज्ञानमन्यो न्यं जानाति २७ पुंसांयनयस्मात्ज़रास्वपि मन्मथमद

डरसिनिपतितानां स्मरधर्मिकानां मुकुलितनयनानां द्विविजृम्भीलितानां॥सुरतजनितस्वेद
स्वाईगंडस्थलीनामधुरमधुवचनां पुराप यंत पिबंति २६ आमीलितनयनानां यः सुरत
रसोनुसंविदं कुरुते॥मिथुनैर्मिथोवधारितमवितथमिदमेव काम निर्वहणं २७
इदमनुचितमक्रमश्च पुंसां यदिह जरास्वपि मान्मथो विकारः॥यदपि च न कृतं नितंबिनी
नां स्तनपतनावधि जीवितं रतं वा २८ एतत्कामफलं लोके यद्वयोरेकचित्तता॥अन्यचित्त
कृते कामे शवयोरिव संगमः २९ ॥

न स्वविकारः कृताः इदमनुचितं कृतं यक्रमश्चक मापि नैव तदपि तथा च नितंबिनीनां स्त्रीणां स्तनपतनो
मेव कृत्वधि जीवितं रतं वा न कृतं इदपि अनुचितं कृतं २८ २९ ॥

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्पष्टः मृगदृशां हसितस्वैरं यथेष्टमालापाः वचनानि किमपि अनिर्वचनीयं · अतस्त्वं कुर्वन्ति कथंभूताः आलापाः
प्रणयेन प्रेम्णा मधुराः प्रेम्णा उद्गाढाः अतिशयरसादलसास्तथा भरात् निरक्षिकृतिं तेन मधुराः विस्रंभार्द्रा विश्वास

प्रणयमधुराप्रेमोद्गाढरसादलसास्तथाभणितिमधुरामुग्धप्रायाः प्रकाशितसंमदाः प्रकृति
सुभगाविस्रंभार्द्राःस्मरोदयदायिनोरहसिकिमपिस्वैरालापाहरंतिमृगीदृशां ३० आघ्रा
सः क्रियतांभोगापवारिणिवारिणि स्तनमध्येनहृष्यामनोहारिणिहारिणि ३१
प्रियपुरतोयुवतीनांतावत्पदमातनोतुहृदिमानः भवतिनयावच्चंदनतरुसुरभिर्मधुनिर्मलःप
वनः ३२

योग्याः स्मरस्य उदयं ददतीति तेन स्मरोदयदायिनः ३० ३१ [illegible]ः युवतीनां मानः अहंकारः तावत्पदमा
तनोतु विस्तारयतु · यावत् मलयानिलो न भवति · इति भोगादिलक्षणं ३२ ३२ ॥ ८

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तत्रो वसंते परिमलभृतः परिमलयुक्ताः वाता वायवः प्रकटिताः वृक्षाणां शाखाः पल्लवाः नवांकुरको
टयः नवांकुरयुक्ता अभवन् पिका पक्षिणां प्रियाः मधुरविरतोत्कंठवाचः उत्कंठितं मधुरवाचः अभव
न् विरलाः सुरतसंभोगनखेदस्तस्मात् इमाः उत्स्वेदाः मधुवदनेंदवः अभवन् एवं मधौ वसंते प्रसर

परिमलभृतो वाताः शाखा नवांकुरकोटयो मधुरविरतोत्कंठभाजः प्रिया पिकपक्षिणां ॥
विरलसुरतस्वेदोद्गमा वधूवदनेंदवः प्रसरति मधौ यान्यां जातो न कस्य गुणोदयः
मधुरयमधुरेरपि कोकिलाकलकलैर्मलयस्य च मारुतैः ॥ विरहिणः प्रणिहंति शरीरिणो
विपदि हंत सुधापि विषायते ३४ इति प्रकटितेष्वत्सु अभवन् तस्य मधोः रात्र्याः कस्य गुणोदयः म
ध्ये नाविर्भावो न जातः भवत्येव ३३ अयं मधुः सर्वतः शरीरिणोपि विरहिणः मधुरैरपि कोकिलाकलकलैः तथा
मलयस्य वायुभिः प्रणिहंति मारयन्ति तत् कोकिलाकला मधुराः तथा वायुभिरपि प्रियकराः हि विरहिणां न घटन्ते तदि
ष्टस्यैव कथं विपदि विपत्काले सुधा [illegible] ते ३४ ॥

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मधौ वसंते कस्य उत्कंठा न भवेत् कथंभूते मधौ सहकारस्य कुसुमानां केसराणि तेषां भरः समुदायः तस्य आमो
दः गंधः तेन मूर्छिता दिगंता यस्मिन् पुनः मधुरः मधुसुरापरः तस्मिन् विधुराः आसक्ताः समधुपा मधुमरा य
स्मिन् ३५ आवासः यस्मिन् किल शालिकर्मतो शिलासेन अलसादपि तापार्श्वे कांचिद् दयस्मेरापुष्पो भवति ॥ क

सहकारकुसुमकेसरनिकरभरामोदमूर्छितदिगंते मधुरमधुविधुरमधुपे न कस्य मधौ भवेदुत्कं
ठा ३५ आवासः किल कोपि वसंतदयितापार्श्वे विलासालसा ॥ कर्णे कोकिलकाकलीकलरव
स्मेरो लतामंडपः गोष्ठी सत्कविभिः समं कतिपयैः सेव्याः सितांशोः कराः केषांचित् सुखयंति नैव
हृदये चैत्रे विचित्राः क्षपाः ३६

र्णे कोकिलानां काकलीनां कलरवध्वनिः ॥ तथा कलरवः गंभीरो रवः शब्दः प्रियो भवति लतामंडपः प्रियो भवति
कतिपयैः सत्कविभिः समं गोष्ठी प्रायो भवति सितांशोः कराः किरणाः सेव्याः भवंति इत्येते पदार्थाः केषांचित् नै
व हृदये सुखयंति यत्र प्रवासिनस्तेषां सुखयंति यत्र प्रवासिनस्तेषां दुःखरूपा भवंति ॥ एवं चैत्रमासस्य क्षपाः निशा विचित्रा
भवंति ३६ ८

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अन्यत् किं वसंते भवति काचनक्षस्य मंजरी पांथस्त्रीणां विरहहव्यभुजनलः अग्निस्तस्मिन्नाहुतिं कृत्वा आतंचं
तीं विस्तारयंती स्वयं भूता मंजरी पिकांगनाभिसोत्कंठमालोक्यते· अपि च अथ च श्रीखंडशैलानिला मलयमारुताः
प्राग्भारपटच्चरा यांति कंपंभूताः नवाश्चासौ पाटलाश्च तस्याः परिमलाये भूतेषु नः क्लांति कुमानां वितानं समुद्र

पांथस्त्रीविरहानलाहुतिकलामातन्वती मंजरी माकंदेषु पिकांगनाभिरधुना सोत्कंठमालो
क्यते अप्येते नवपाटलापरिमलप्राग्भारपाटच्चरा वांति क्लांतिवितानतानवकृतः श्रीखंडशै
लानिलाः॥ २७॥ अथ ग्रीष्मः॥ स्वच्छाच्छचंदनरसार्द्रकरा मृगाक्षी धारागृहाणि कुसुमानि च कौमु
दी च मंदो मरुत्सुमनसाश्च विहर्म्यपृष्ठं ग्रीष्मे मदं च मदनं च विवर्द्धयंति ३८ ६९

यंतस्ता तानवं तनुतां कृतवंतः २७ स्वच्छाच्छः शुभ्रस्वच्छः चंदनरसः तेन आर्द्रकरा या सा तां मृगाक्ष्यः तथा च धा
रागृहाणि कुसुमानि च कौमुदी चंद्रकला मंदो मरुत् वायवः शुमनसा ततः हर्म्यपृष्ठं शुचि विशते पदार्थाः
ग्रीष्मे मदं च मदनं च वर्द्धयंति २८

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्रजः त हृद्यः आमोदपरिमलो यासां ताः व्यजनस्य पवनः चंद्रकिरणाः परागः पुष्परजः कासारः सरोवरा मत्वयंत्रं
चंद्रनतस्यरजः सीधु मद्यं विशदं शुचिः सौधं राजसदनं सडत्संगः प्रतनु कोमलं वस्त्रं वसनं पंकजदृशः कमलनय
नाः स्त्रियो एतेषां पदार्थानां ग्रीष्मान्तावेतल्लीलाश्री पुंस्कृतिनः लभंते ३९ सुधयाशुभ्रं धाम गृहं स्फुरतः अमलार

स्रजो हृद्यामोदा व्यजनपवनं चंद्रकिरणाः परागः कासारो मलयजरजः सीधुविशदं ॥ शुचिः
सौधोत्संगः प्रतनुवसनं पंकजदृशो निदाघर्तावेतत्सुखमुपलभंते सुकृतिनः ३९ सुधा
शुभ्रं धाम स्फुरदमलरश्मिः शशधरः प्रियावक्त्रांभोजं मलयजरजश्चातिसुरभिः स्रजो हृद्या
मोदास्तदिदमखिलं रागिणि जने करोत्यंतः क्षोभं न तु विषयसंसर्गविमुखे ४०

रश्मयः किरणा यस्य सः शशधरः चंद्रः प्रियायाः वक्त्रांभोजं अतिसुरभि सुगंधं मलयजं रजः स्रजो माल्यानि हृद्यः
आमोदो गंधो यासां ताः तत् इदं अखिलं सर्वं रागिणि जने रक्ते एतत्पदार्थं प्रति विषये सुख्यस्पर्शी तिस्तस्मिन् जने अं
तः क्षोभं करोति न तु विषयसंसर्गविमुखे जने क्षोभं करोति ४० ९

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अथवर्षासमयः वियत् गगनमुपचितामेघा यस्मिन् उपचितमेघं कंदलाजाताः यात्रुताः कंदलिन्यो भूमयः नवाः उदजाः कदं
बाश्चतेषां मोदेगंधोयेषु पंचभूता गंधवाहाः वायवः शिखिकुलस्य मयूरकुलस्य केकारवाः वाणिशब्दा तेषु रम्या वनां

अथवर्षा ॥ विपदुपचितमेघं भूमयः कंदलिन्यो नवकुटजकदंबामोदिनो गंधवाहा ॥ शिखिकु
लकलकेकारावरम्या वनांताः ॥ सुखिनमसुखिनं वा सर्वमुत्कंठयंति ४१ नतरुणीवेषादी
पितकामा विकसितजातिपुष्पसुगंधिः ॥ उन्नतपीनपयोधरभाराप्रावृट् कुरुते कस्य न हर्षं ॥ ४२
उपरि घनं घनपटलं तिर्यग्गिरयोपि नर्तितमयूराः ॥ वसुधा कंदलधवला दृष्टिं पथिकः क्व पातयतु ४३

ताः वनप्रदेशाः एते प्रावृट्काले सुखिनमसुखिनं वा सर्वमुत्कंठयंति मदनाविर्भावेन सोत्कंठितं कुर्वंति ४१ ४२ ॥
स्पष्टः कश्च न पथिकः मार्गं गच्छतिजयस्पृष्टः उपरि घनं निविडं घनानां पटलानि तिर्यग्वामप्रदेशेन नर्तिता मयूरा ये
षु ते गिरयः वसुधा कंदलैः सवलाः एवं सति पथिकः विरहेसाकृतदृष्टिं संतो कंयातयतु प्राप्नोतु ४३

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

इदतः विद्युद्वल्ली विद्युल्लता इतः केतकीतरोः स्फुरन् अतीव गंधः इतः प्रकर्षेण गाढ घनत् जलदनिनदस्य स्फूर्जि
तं इदं केकीनां मयूराणां क्रीडा सुकलदं वः गभस्तिः वः एवं सति पक्ष्मलदृशां स्त्रीणां संभृतं रसवेतः विरहादिव
स्रातं ते कथं यास्यति गमिष्यति ५५ असूची संसारे न सूचं नेतं संचारो यस्मिन् नभसि अंधकारे एवंभूतेन नभसि भाड

इतो विद्युद्वल्ली विलसितमितः केतकितरोः स्फुरद्गंधः प्रोद्यज्जलदनिनदस्फूर्जितमितः इतः केकी
क्रीडाकलकलगिरः पक्ष्मलदृशां कथं यास्यन्त्येते विरहदिवसाः संभृतरसाः ५५ असूचीसं
चारे तमसि नभसि प्रौढजलदध्वनिप्राये तस्मिन् पतति दृषदां नीरनिचये इदं सौदामिन्याः क
नककमनीयं विलसितं मुदं च म्लानिं च प्रथयति पथि स्वैरसुदृशां ५५

पूर्णमासे कथंभूते प्रौढाभ्रैर्जलदाभ्रैर्घनध्वनिप्राये दृषदां पाषाणानामुपरि नीरनिचये पतति एवं मिदं
सौदामिन्याः विद्युतो विलसितं स्फुरणं कनकवत् कमनीयं सुदृशां स्त्रीणां पथि स्वैरं मुदं हर्षं च विरहिणां ग्लानिं
च म्लानतां च प्रथयति प्रकटीकरोति ५५

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मेघच्छन्ने दुर्दिने दिनोदये जातेपि सति प्रियतमे भर्त्तरि निरन्तरं सेन असारेणापर्जन्यधारया यदा बहिः हर्म्य
तः न वर्त्तयाभ्युपगतेन दाशीतोत्कंपतिमिन्नमायतन्दशाविलीयमानेयाप्रियाया गाढमत्यंतं प्रियमालिंगते अथ च
मरुतो वायवः शीतलशीकराः अंबुकणाजाताः स्वेदच्छिदो स्वेदनाशकाः वांछति सर्वं यस्मान्नापियोसंगमे दुर्दि

आसारेणा न हर्म्यतः प्रियतमैर्यातुं बहिः शक्यते शीतोत्कंपनिमिन्नमायतदृशा गाढं समालिंग्यते
जाताशीतलशीकराश्च मरुतोप्यत्यंतं न खेदच्छिदो धन्यानां बत दुर्दिनंसुदिनतां याति प्रियासंगमे ५८
अथ शरत्॥ अर्द्धनीत्वा निशायाः सरभससुरतायासखिन्नश्लथांगः प्रोद्भूतासह्यतृष्णो मधुमद
निरतो हर्म्यपृष्ठे विविक्ते संभोगक्लांतकांताशिथिलभुजलतावर्जितं कर्करीतो ज्योत्स्नाभिन्नाच्छधारं पि
बतिन सलिलं शारदं मंदभाग्यः ५७ नमपि सुदिनतां याति सुकरं भवति ५६ अथ शरत्॥ कश्चन पुरु
षः कामी निशायाः अर्द्धनीत्वा सरभससुरते आयासः कष्टः तेनाखिन्नः स्वेदप्राप्तः अत एव श्लथांगः सन् हर्म्यपृ
ष्ठे विविक्ते एकांते प्रकर्षेणोद्भूता असह्या तृष्णा यस्मात् मधुमदनिरतः शारदं सलिलं पिबति स मंदभाग्यः कथंभूतं
मधुरसं संभोगेन क्लांता कष्टा भुजा कांता तस्याः शिथिलभुजलतया वर्जितं शोभितं ५७

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भ.सं. हेमंते क्रतौ केचित् उत्सवाः दधिव दुग्धं च सर्पिश्च कृतं वस्तानि अशनं येषां ते मांजिष्ठवासः विभ्रमंति ते
११ काश्मीरकुंकुमा केशरं तस्य द्रवः रसः तेन मांडं निबिडं दिग्धमुद्वर्जनं एवंभूतं वपुर्येषां ते विविचित्रैः रतैः

हेमंते दधिदुग्धसर्पिरशना मांजिष्ठवासोभृतः काश्मीरद्रवसांद्रदिग्धवपुषः खिन्ना
विचित्रै रतैः पीनोरुस्थलकामिनीजनकृताश्लेषा गृहाभ्यंतरे तांबूलीदलपूगपूरि
तमुखा धन्याः सुखं शेरते ८८

खिन्नाः स्वेदप्राप्ताः पीनं मांसलं ऊरुस्थलं यस्य स एवंभूतो कामिनीजनस्तेन कृता आश्लेषा आलिंगना
नि येषां ते तांबूलीदलैः पूगैः पूरितानि येषां ते एवंभूता धन्याः गृहाभ्यंतरे गृहमध्ये सुखं शेरते निद्रां ११
कुर्वंति

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अथशिशिरः ॥ शिशिरे कामिनः भोगकाले यथा कुर्वंति तथा वायवोपि कुर्वंति इति श्लेषः अलकवति केशवति
मुखे गंडभिन्ना धुवंतः प्रबला वायवः मुखे केशानि इतस्ततो नयंति तेनैव मुखे मनाक् धुवंति पुनः कथं सीत्कृ
तानि आदधानाः शीतातिशयेन सर्वेपि सीत्कृतानि कुर्वंति ताभिस्तेषु वायुभिः कृतानि उत्कंचुकेषु वक्षः

अथशिशिरः ॥ धुंवंतो गंडभित्तीरलकवति मुखे सीत्कृतान्यादधाना वक्षस्सूत्कंचुके
पुस्तनभरपुलकोद्भेदमापादयंतः ऊरूनाकंपयंतः पृथुजघनतटात्स्रंसयंतोंशुका
नि व्यक्तं कांताजनानां विटचरितकृतः शैशिरा वांति वाताः ४९

स्तनभारेषु पुलकोद्भेदमापादयंतः ऊरून् आकंपयंतः पृथुजघनात् तटात् अंशुकानि स्रंसयंतः
निःकाशयंतः एवं कांताननानां विटचरितः विटाः भांडाः तेषां चरितमाचरितं कुर्वंति ते शिशिराः शिशि
रे भवा वाता वांति वहंति ५०

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भ०पृ० अयं शिशिरमरुत्संप्रति इदानीं कान्तासु स्त्रीषु कान्तमिव भवति तत्कथं केशानाकुलयन् हशः दृष्टीः
१२ मुकुलयन् आच्छादयन् वासः वस्त्रं बलात् आक्षिपन् काशयन् पुलकाः रोमांचाः तेषामुद्गम
मातन्वन् विस्तारयन् आलिंगपत्रानैः कंपयन् प्रकटयन् वारमुदारशीतनकृतानि

केशानाकुलयन् दृशौ मुकुलयन् वासो बलादाक्षिपन् आतन्वन् पुलकोद्गमं
प्रकटयन्नालिंगकंपं शनैः वारंवारमुदारसीत्कृतकृतो दंतच्छदान्पीडयन्
शौ प्रायः शैशिर एष संप्रति मरुत्कान्तासु कान्तायते ५०

कारयंति दंतच्छदानोष्ठान् पीडयन् एवं प्रायः कांतवद्भवति इति मनुवर्णानं इति कामिनां विषापि
णी मनोरथस्तथापि इति भावः कथं लेशं कर्तुं कनानि शात्वा प्रकृत्यानि च स्रतिकर रागा उक्तानि अधुना १२
वक्ष्यति तत्परा ५०

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

यत् यस्मात् कारणात् त्वया दतिविकल्पे ननन्नु इति वितर्कणात् इदं सकलदोषास्पदमिति जुगुप्सतां
निंदांकुर्वतां एते विरतिविरसाः वैराग्ये विरसाः आयासाः अयमूतताविषयाः असाराः निःसाराः संसं
तथापि तत्वप्रणाहितधियां वशीकृतबुद्धिनामपि तदीयाः तस्याः स्त्रियः अयंतदीयः कोपि महि

असारासंसेते विरतिविरसा यासविषया जुगुप्संतां यद्वा ननु सकलदोषास्पदमिति
तथाप्येषामन्तःप्रणिहितधियामप्यतिबलस्तदीयो नाख्येयः स्फुरति हृदये कोपि महिमा
५१ भवंतो वेदांतप्रणिहितधियामाप्तगुरवो विदग्धालापानां वयमपि कवीनामनुचराः

माञ्जतिबलः बलवान् न आख्येयः वक्तुं न शक्यः सर्वभूतः स्फुरति इदमेवाश्चर्यं ५१ भवंतोपूर्वं ये
वेदांते निहिता बुद्धिर्येषां तेषां मात्राप्तगुरवः वयं तु विदग्धा आलापाः शब्दा येषां तथाभूता
नां अनुचराः सेवकास्तथापि नाहि परहितात् पुण्यमधिकं एतत् ब्रूमो अस्मिन् संसारे कुव

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श॰शं॰ लयदृशः अपरं रम्यं नास्तीति जानीमः ५२ इहलोके बहुभिरुक्तैर्वचोभिर्वचनैः किं प्रयोजनं क
२२ थंभूतैरुक्तैः युक्तिशून्यैः प्रलापैः अविग्रहितैः तर्हि मया कथ्यते तत् श्रूयतां इह पुरुषाणां उभयं द्वयं सर्वदा से
वनीयं तत् द्वयं किं अभिनवात्तना अपूर्वो मदस्य लीलालालसाभिः सुंदरसुंदरीणां स्तनभरेण परिखिन्नं यौ

तथाप्येतद्भूमौ न हि परहितात्पुण्यमधिकं न चास्मिन् संसारे कुवलयदृशो रम्यमपरं ५२
किमिह बहुभिरुक्तैर्युक्तिशून्यैः प्रलापैर्द्वयमिह पुरुषाणां सर्वदा सेवनीयं अभिनवमदलो
लालालसं सुंदरीणां स्तनभरपरिखिन्नं यौवनं वा वनं वा ५३ सत्यं जना वच्मि न पक्षपा
ताल्लोकेषु सप्तस्वपि तथ्यमेतत् नान्यन्मनोहारि नितम्बिनीभ्यो दुःखैकहेतुर्न च कश्चिदन्यः ५४

वनं सेवनीयं ५३ भो जनाः अहं सत्यं वदामि न पक्षपातात् सर्वेषु लोकेषु इदमेव तथ्यं यथार्थं तत् किमिति नि
तम्बिनीभ्यः स्त्रीभ्यः मनोहारि मनः संतुष्टिकरं अन्यत् द्वितीयं नास्ति विषयिणां परमार्थिनां तु स्त्रीभ्यः दुःखैक 13
हेतुः दुःखस्य कारणं अन्यत् नास्ति अत्र सुंदरीति प्रशंसा ५४

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

५५ श्रुतिमुखरमुखानांतावत्कुवत्कराणांपंडितानांकेवलंसंगत्यागमुद्दिश्यवार्ताभवतिनतुत्यागंकुर्वंति॥
किमितिकुवलयनयनानांकमलनयनानांस्त्रीणांमरुणानांरत्नानांग्रंथिकांचीकलापंयस्मिन्तज्जघनं

तावदेवकृतिनामपिस्फुरत्येषनिर्मलविवेकदीपकः यावदेवनकुरंगचक्षुषांताड्यतेचप
ललोचनांचलैः ५५ वचसिभवतिसंगत्यागमुद्दिश्यवार्ताश्रुतिमुखरमुखानांकेवलंपंडि
तानां जघनमरुणरत्नग्रंथिकांचीकलापंकुवलयनयनानांकोविहातुंसमर्थः ५६
स्वपरप्रतारकोसौनिंदतियोलीकपंडितोयुवतीः यस्मात्तपसोपिफलंस्वर्गःस्वर्गस्यापिफलंत
थाप्सरसः ५७

विहातुंमक्तुंकःसमर्थःनकोपीत्यर्थः ५६ यःपंडितोयुवतीःनिंदतिसःस्वस्यापिप्रतारकःप्रतार
णामात्रमलीकंवृथाकरोतिकिमितियस्मात्कारणात्तपसोपिफलंस्वर्गःतथास्वर्गस्यापिफलमप्सरसः
५७

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

भ॰शृं॰ नरस्तावत्सन्मार्गे आस्ते इंद्रियाणां CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF - Delhi तावत् प्रभवति समर्थो भवति तावल्लज्जां विधत्ते विनयमपि तावत्स
२४ मालंबते यावल्लीलावतीनां स्त्रीणां दृष्टिबाणाः हृदि न पतंति कथंभूता बाणाः भ्रूचापो धनुस्तेन आकृष्टा

सन्मार्गे तावदास्ते प्रभवति च नरस्तावदेवेंद्रियाणां लज्जां तावद्विधत्ते विनयमपि समा
लंबते तावदेव भ्रूचापाकृष्टमुक्ताः श्रवणपथगता नीलपक्ष्माण एते यावल्लीलावती
नां न हृदि धृतिमुषो दृष्टिबाणाः पतंति ५८ मत्तेभकुंभदलने भुवि संति शूराः केचित्प्र
चंडमृगराजवधेपि दक्षाः किंतु ब्रवीमि बलिनां पुरतः प्रसह्य कंदर्पदर्पदलने विरला मनुष्याः ५९

भ्रू ते मुक्ताश्च पुनः श्रवणापथं गताः कर्णावधिं लग्नाः पुनः नीलपक्ष्माणः नीले नेत्रप्रांतस्थिते पतंति
पक्ष्माणि यस्य एव पुंखाः पक्षाः पुनः धृतिं धैर्यं मुष्णंति चोरयंतीति धृतिमुषः ५८ ५९ १४

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

उन्मत्तमविचारितं यत्प्रेम तस्य संरंभादादरात् कार्यमंगना आरंभंते तत्र प्रत्यूहं विघ्नं कर्त्तुं ब्रह्मापि खलु निश्चयेन कातरः असमर्थः ६० ६१ शास्त्रज्ञः प्रथितविनयः ख्यातः आत्मबोधः ज्ञानी सद्गतीनां भाजनं पात्रं एतादृशः पुरुषः अस्मिन् संसारे विरलः कदाचित् क्वचित् भवति तर्हि सर्वे पि तादृशाः कुतो न

उन्मत्तप्रेमसंरंभादारभंते यदंगनाः तत्र प्रत्यूहमाधातुं ब्रह्मापि खलु कातरः ६० तावन्महत्त्वं पांडित्यं कुलीनत्वं विवेकिता यावज्ज्वलति नांगेषु हतः पंचेषुपावकः ६१ शास्त्रज्ञोपि प्रथितविनयोप्यात्मबोधोपि बाढं संसारेस्मिन् भवति विरलो भाजनं सद्गतीनां येनैतस्मिन्निरयनगरद्वारमुद्घाटयंती वामाक्षीणां भवति कुटिला भ्रूलता कुंचिकेव ६२

भवति तत्र कारणमस्ति येन कारणेन एतस्मिन् संसारे वामाक्षीणां सुंदरनयनानां स्त्रीणां कुटिला वक्रा भ्रूलता आकुंचिका भवति आकर्षणं करोति कथं भूता भ्रूलता निरयस्य नगरस्य द्वारमुद्घाटयंती ५

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

भ॰शृं कृशः काणः एकनेत्ररहितः खञ्जः पादेन हीनः श्रवणरहितः पुच्छविकलः व्रणी सर्वांगे व्रणा यस्य पूय
१५ क्लिन्नः क्लिन्नः कृमीणां कुलं वा कुलैः शतैः स्पर्शनैः आवृततनुः क्षुधया क्षामः कृशीभूतः जीर्णः

CC-0. Digitized by eGangotri and MDF- Delhi

कृशः काणः खञ्जः श्रवणरहितः पुच्छविकलो व्रणी पूयक्लिन्नः कृमिकुल
शतैरावृततनुः क्षुधाक्षामो जीर्णः पिठुरजेकपालार्पितगलः शुनीमन्वे
ति श्वा हतमपि निहन्त्येव मदनः ६३

वृद्धः पीवरं मृन्मयपात्रस्य कपालं कण्ठः तेन अर्पितगलः एतादृशः श्वा शुनीमनुगच्छतः ए
ति अतो मदनः हतमपि च आत्मनाशरीरलग्नया आघ्रातमापन्नं हन्ति मारयति निर्निमेषो कोनामासौ स्पर्शः १५

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

राज्ञोमुद्रयास्तदैकार्यंभवतिएतादृशकेननमदनस्यस्त्रीमुद्राभवतिअनुपासर्वंभवतिअतोमुद्रांवि
हायस्मकायेमूढाःकुधियःकुत्सितबुद्धयःयानिमिथ्याफलानिनिस्वर्गादिकानिअप्रत्यक्षाणिता
निअन्वेषयंतितेनूर्खाःकथंभूतास्त्रीमुद्रामदनस्यजननोमुत्पादयंतीसर्वार्थानांसंपदंकरोतीतियस्मा

स्त्रीमुद्रांझषकेतनस्यजननींसर्वार्थसंपत्करींयेमूढाःप्रविहाययान्तिकुधियोमि
थ्याफलान्वेषिणः तेतेनैवनिहत्यनिर्दयतरंनग्नीकृतामुंडिताःकेचित्पंचशि
खीकृताश्चजटिलाःकापालिकाश्चापरे ६४ ६९ ॥

धीनामुद्रातस्यसर्वाःसंपदोभवंतियामुद्रायाःउल्लंघनंकरोतितस्यराजादंडकरोभवति मारयंतिवः
अतोमदनेनतेमूढास्तेनेकर्मणानिहत्यनिर्दयतरंयथास्यात्तथानग्नीकृताःमुंडिताश्चकेचित्पंचशि
खीकृताःकेचित्जटिलाःकेचिदपरेकापालिकाःपात्रकरैर्भूत्वाभिक्षाटनंकारिताःएतापिपेनानयःकृ

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

भ·शं· वातं च वा अंबु च उदकं च शुष्कपर्णानि च अश्नंति भक्षयंतीति वातांवुपर्णाशनाः एवंभूता विश्वामि
१६ त्रपराशरप्रभृतयः तेपि स्त्रीमुखपंकजं सुललितं सुंदरं दृष्ट्वैव दर्शनमात्रेण मोहं गताः प्राप्ताः किमुत·

विश्वामित्रपराशरप्रभृतयो वातांवुपर्णाशनास्तेपि स्त्रीमुखपंकजं सुललितं
दृष्ट्वैव मोहं गताः॥ शाल्यन्नं सघृतं पयोदधियुतं भुंजंति ये मानवास्तेषामिं
द्रियनिग्रहो यदि भवेद्विंध्यस्तरेत्सागरं ९५

यत्र शाल्यन्नं तंडुलौदनं अपि सघृतं पुनः पयोदधियुतं ये मानवाः भुंजंति तेषामिंद्रियनिग्रहः भवत्वेदेन १६
कथं भवेत्· अत्र दृष्टांतः यदि विंध्याद्रिः सागरं तरेत् तदा पर्वतोत्तमानामिंद्रियविग्रहः इति दुर्विरूढः प्रश्नाः ९५
सा

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अथ स्त्रीणां परिसाज्यप्रशंसा सर्वोत्कर्षेणाह यदिंदुः द्युतिनालेन मानिचयं समृदयं विभ्रतीताःप्रेंखाज्ञाय
मानं कांचीकलापो यासां ताः स्तनभारेणाविनम्रो मध्यभागो यासां ताः एवंभूताः एताः अंभोजनेत्राः स्त्रि-
यः ता एता न स्युः तर्हि अनन्याधियो मानवाः अस्मिन् असारे संसारे कुनृपतिः कुत्सितान् पतयस्तेषां भवना

संसारेस्मिन्नसारे कुनृपतिभवनद्वारसेवाकलंकव्यासंगव्यस्तधैर्यं ·
कथममलधियो मानसं संविदध्युः यद्येताः प्रोद्यदिंदुद्युतिनिचयभृतो न
स्युरंभोजनेत्राः प्रेंखत्कांचीकलापाः स्तनभरविनमन्मध्यभागास्तरुण्यः ६६

नां द्वाराणां सेवायाः अवलंबेन व्यासंगस्तेन व्यस्तं धैर्यं एवं मानसं मनः कथं विदध्युः कुर्युः एतत्स्व-
भावः यदि स्त्रियो न आसन् तदा नु बुद्धिमतः राजसेवां न कुर्युः स्त्रीनिमित्तं राजसेवां न कुर्वंति तेन ·
व्यासंगेन मनः चंचलं अधैर्यं भवति ६६ यदि स्मरात्वास्त्रियः न स्युः न आसन् तदा हिमवतः हिमाल-

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भ.शं. यस्य स्थाने स्थित्वा किं मनस्विनः शिरः प्रणाममलिनं कुर्वीत कथंभूता स्त्रियः अत्रस्य्यत्कुरंगशावास्तेषां न
५७ यनानि शावनयनानि यासां ताः कथंभूते हिमवत्स्थाने सिंहैः अध्यासिताः कंदरीयस्य तथा नदी तेन अव
गाढा अवरुद्धा द्रुमा यस्मिन् पुनः गंगाधौतानि शिलातलानि यस्मिन् अश्रयसि पुरापरूपे। अथ श्लोकस्य मा

सिंहाध्यासितकंदरे हरवृषस्कंधावगाढद्रुमे गंगाधौतशिलातले हिमवतस्थाने
स्थितेऽश्रयसि कः कुर्वीत शिरः प्रणाममलिनं म्लानं मनस्वी जनो यद्वित्रस्त
कुरंगशावनयनानाम्नः स्मरात्स्त्रियः ५७

नः प्रशस्तं शुद्धं मनो यस्य स मनस्वी जनः
यस्य मनसः शुद्धान्तःकरणस्य ... मनः न ... साधनान्तराणि कर्त्रे ...
निःस्पृहत मनो मलिनं ... मनोऽपि मलिनं नैव भवेत् ५१
तदा मनस्वी जनः हिमवतस्थाने गंगा ... शिरः प्रणामेन किं सर्वं मलिनं ... मलिनतायाः कारणं स्त्री ...
...मदन ... ५८

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

रे संसार यदि हि अंतरा त्वन्मध्ये मदिरेक्षणाः स्त्रियो दुस्तरा न स्युः तासन्तु तदा तव निस्तारपदवी स्थितिः न दवीय
सी दोषनिवह इति स्त्रीणां परित्यज्यत्वं विधिः ६८ अथ यौवनप्रशंसा हे राजन् इह जगति कश्चिदेव तृष्णाम्बुरा
शेः न समुद्रस्य पारं महिमतः स्ववपुषि यौवने वसानुरागे अतिथियगलिते सति प्रभूतैः पुष्कलैः अर्थैः

संसार तव निस्तारपदवी न दवीयसी अंतरा दुस्तरा न स्युर्यदि रे मदिरेक्षणाः ६८
राजन् तृष्णाम्बुराशेर्न हि जगति गतः कश्चिदेवावसानं को वान्यर्थैः प्रभूतैः स्ववपुषि गलिते
यौवने सानुरागे गच्छामः सद्म यावद्विकसितकुमुदेंदीवरालोकिनीनामाक्रम्याक्रम्य
रूपं झटिति न जरया लुप्यते प्रेयसीनां ६९

ऽर्थैः को वार्थः प्रयोजनं अतस्तावत् विकसितानि नयनान्येव इंदीवराणि तैः आलोकितुं शीलं यासां ता
सां प्रेयसीनां रागास्मद्गृहं प्रति गच्छामः यावत् जरया तासां रूपमाक्रम्याक्रम्य झटिति शीघ्रं न लुप्यते ६९

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भ.शं. अस्मिन्लोके यौनात्क्वन्हत्यपादस्यन् द्विताथे अनर्थकरं नास्ति कथंभूतं यौवनं रागस्य इच्छाया एकमागा ८
१८ स्यहं नरकाणां शतानि तेषु महादुःखानि तेषां प्राप्तिः तस्याः हेतुः कारणं मोहस्योत्पत्तिः तस्याः बी
सै२

रागस्यागारमेकं नरकशतमहादुःखसंप्राप्तिहेतुर्मोहस्योत्पत्तिबीजं जलध
रपटलं ज्ञानताराधिपस्य कंदर्पस्यैकमित्रं प्रकटितविविधस्पष्टदोषप्रबं
धं लोकेस्मिन्न ह्यनर्थं निजकुलदहनं यौवनादन्यदस्ति ७०

जं ज्ञानलक्षणा ताराधिपस्य जलधरपटलं मेघपटलमाच्छादकं कंदर्पो मदनस्तस्यैकं मित्रं प्रक
टितानि विविधानानाप्रकाराः दोषाः स्पष्टास्तेषां प्रबंधं रचना स्वकीयं कुलं तस्य दहनं दाहकं एवं यौवनं १८
निषिद्धमस्ति ७०

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

यः न दे यौवने मानलेपप्राप्ते सति विकारं नेकलयति न करोति स धन्यः पूज्यः कथंभूते यौवने शृंगा एव
द्रुमास्तेषां नीरदे जलदे यथा जलप्राप्ते प्राप्ते वृक्षाः शोभंते तथा यौवने न शृंगाराः शोभंते पुनः क्रीडा नारं सो स्तेषां

शृंगारद्रुमनीरदे प्रसृमरक्रीडारसस्रोतसि प्रद्युम्नप्रियबांधवे चतुरतामुक्ताफ
लोदन्वती तन्वीनेत्रचकोरपार्वणविधौ सौभाग्यलक्ष्मीनिधौ धन्यः कोपि
नविक्रियाकलयति प्राप्ते नवे यौवने ७१

स्रोतसि सेतौ प्रद्युम्नो मदनस्तस्य प्रियबांधवे बंधौ चतुरता लक्षणानि मुक्ताफलानि तेषामुदन्वति स
मुद्रे तन्वी सुंदरास्त्री तस्य नेत्रे एव चकोर न पार्वणो तस्य विधौ धाने सौभाग्यलक्ष्मा निधौ स्थापनपात्रे ७१

इति यौवनप्रशंसा

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF - Delhi

भ४
१९

आर्थकामिनो गहीनं पुरुषस्त्रियं प्रायः सर्वत एव कामशास्त्रिकोज्ञानन्त्रयिडन्तु कोनिर्भयादो भवति तादृष्ट्वा
मायतिसमादो भवतिमोदते चहर्षं प्राप्नोतिरमतेव इतिस्तौति कथं तस्या अभिधानं गृह्णाति·कां

कांतेत्युत्पललोचनेतिविपुलश्रोणीभरेत्युत्सुकः पीनोत्तुंगपयोधरेतिसुमुखांभो
जेतिसुभ्रूरिति दृष्ट्वामायतिमोदतेतिरमतेप्रस्तौतिज्ञानन्नपिपुत्यक्षाशुचिपुत्रि
कांस्त्रियमहोमोहस्यदुश्चेष्टितं ७२ कृताभवतितापायदृष्ट्वाचोन्मादवर्द्धिनी
स्पृष्टाभवतिमोहायसोनामदयिताकथं ७३ तावदेवामृतमयीयावल्लोचन
गोचरा वक्षःपथादपगताविषादप्राप्तिरिष्यते ७४

तेसुंदरेउत्पलतुल्यलोचनेविपुलश्रोणीभरो कटिप्रदेशो यस्याः सा पीनो मांसलो उत्तुंगोउच्चौपयोधरौ यस्याः सा सु
मुखांभोजं यस्याः सा एवमभिधानानि गृहीत्वा स्तौति· अहो इत्याश्चर्यमिदं माहदुश्चेष्टितं ७२ ७३

क्षः विषादप्राप्तिरिष्यते अधिका भवति·
७४
१९

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

७५ स्पष्टः लोके यंत्राणि संतीति तैर्मारणोच्चाटनवशीकरणादिक्रियाः क्रियंते अतः स्त्रीयंत्रकेन तु लक्षण
स्पष्टं निर्मितं कथंभूतं संशयानां आवर्त्तः या स्त्री स्वभावेन सत्वरं त्वरत्यापि स्थितश्चैतत् इतरेर संशयं कुर्वं

नाम्रतं तन विषं किंचिदेकामुक्तानितं विनी सेयामृतलता रक्ता विरक्ता विषवल्लरी
७५ आवर्त्तः संशयानामविनयभवनं पत्तनं साहसानां दोषाणां सन्निधानं कपटश
तमयं क्षेत्रमप्रत्ययानां स्वर्गद्वारस्य विघ्नं नरकपुरमुखं सर्वमायाकरंडं स्त्रीयंत्रं के
न सृष्टं विषममृतमयं प्राणिनामीहपाशः ७६

निपुनः दोषाणां सन्निधानं सर्वे दोषास्तत्सन्निधानेन भवंति अप्रत्ययानां क्षेत्रं स्वर्गद्वारस्य विघ्नं नाशन
शीलं नरकाणां यत्पुरं तस्य मुखं सर्वासां मायानामसीनां काकरंडस्थापनपात्रं एतादृशं स्त्रीयंत्रं प्राणिनां मोह
पाशो भवति ७६

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

भ.श. एषः शशांकः सत्यत्वेन वदनीभूतो नैव [illegible] लोचनतां गतो न कनकैः कुचौ रूपि सत्वे
२० न श्रुपाषाष्ठिन कृतानैव किंतु एवमुक्तप्रकारेण कविभिः उपमादत्वात्तथा प्रतारितमना सत्यतो लोज
नपि मंदो जनः मृगदृशां त्वङ्मांसास्थिप्रचुरं वपुः सेवते॥ ७७॥ ७८॥ स्वच्छयन्त्यस्मात्कारणात् [illegible] स्व

नामास्त्येव शशांक एष वदनीभूतो न चेंदीवरद्वंद्वं लोचनतां गतं न कनकैरप्यंगमेभिः कृतं।
किंत्वेवं कविभिः प्रतारितमनास्तत्त्वं विजानन्नपि त्वङ्मांसास्थिमयं वपुर्मृगदृशां मंदो जनः
सेवते ७७ लीलावतीनां सहजा विलासास्त एव मूढस्य हृदि स्फुरंति रागो नलिन्या हि
निसर्गसिद्धस्तत्र भ्रमत्येव मुधा षडंघ्रिः ७८ यदेतत्पूर्णेन्दुद्युतिहरमुदाराकृति वरं मुखाब्जं
तन्वंग्याः किल वसति तत्राधरमधु इदं तावत्पाकद्रुमफलमिवातीव विरसं व्यतीतेस्मिन्काले

द्युतिस्तेजः तद्धरति उदाराकृतिर्यस्य तत्तद्वरं श्रेष्ठं एवं तन्वंग्या मुखाब्जं तत्र अधरमधु वसतीति किल श्रूयते तर्हि इदं
तावत्पाकद्रुमस्य फलं अस्मिन्काले यौवने ऽतीते अतिक्रमिते सति अतीव विरसं विषमिवासुखदं भविष्यति यथा पाक- २०
द्रुमस्य फलं तत्कालोपचितं चेत्तन्नोचेत्कालातिक्रमेण तत्त्वरूपतिविषमिव भवति तथा तरुण्या मुखमपि ७९

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

कांताकाममदीकृत्वाऽभयोः साहश्यंवर्ण्यतेऽन्मील्लन्त्रिवलीरोमावल्यःताएवतरंगास्तेषांनिलयस्यानंय
स्यास्ताप्रकर्षेणाऽत्तुंगंऽश्वपीनंमांसलंस्तनद्वयंतदेवऽध्यतचक्रवाकंयस्यांसाचक्रमेषांभुजंतेनऽन्नभासि

ऽन्मील्लत्रिवलीतरंगनिलयाप्रोत्तुंगपीनस्तनद्वंद्वेनोऽद्यतचक्रवाकमिथुनावक्त्रांबुजो
द्भासिनी कांताकारधरानदीयमभितःक्रूराशयानेष्यतेसंसारार्णवमज्जनंयदितनो
र्हेरेणासंत्यज्यतां ८० जल्पंतिसार्द्धमन्येनपश्यंत्यन्यंसविभ्रमाः हृदयेचिंतयंत्यन्यं
प्रियःकोनामयोषितां ८१ मधुतिष्ठतिवाचियोषितांहृदिहालाहलमेवकेवलं अत
एवनिपीयतेधरोहृदयंमुष्टिभिरेवताड्यते ८२

ताशोभायमानाएवंभूताइयंकांताकारधरानदीइयमभितःसमंततःक्रूराआशयःअभिप्रायोयस्यासा
वर्त्ततेहेजनाःयदिभवतांसंसारार्णवमज्जनंनइष्यतेइच्छनास्तितर्हिभवद्भिःइयंदूरेणासंत्यज्यतां ८० ८१ ८२

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

भ.शृं.
२१

हे सखे अस्मात् योषित्सर्पात् दूरादपसर [illegible] शोभा यस्याः तस्य अनसुः आतिसा
तेउन प्रकृत्या स्वभावेन देहेन वाक्कुटिलादक्रो न पुनः विलासस्व फणा विभर्ति तस्मात् किंभित्तु यत इतरफणि
ना सर्पेण दष्टाः औषधैः चिकित्सितुं शक्यते न तु वनिताभोगग्रस्तं मंत्रिणः हि शक्ति निश्चयेन त्यजन्ति अतो दूरादेव

अपसरसखेदूरादस्मात्कटाक्षविशिखानलात्प्रकृतिविषमाद्योषित्सर्पाद्विलासफणाभृतः
इतरफणिनादष्टाःशक्याश्चिकित्सितुमौषधैः चतुर्वनिताभोगग्रस्तंत्यजन्तिहिमंत्रिणः ८३
विस्तारितंमकरकेतनधीवरेणस्त्रीसंज्ञितंबडिशमत्रभवाम्बुराशौ येनाचिरात्तदधरामिषः
लोलमर्त्यमत्स्यान्विकृष्यपचतीत्यनुरागवह्नौ ८४

अपसर ८३ मकरकेतनेन धीवरेण कैवर्त्तकेन अत्र भवाम्बुराशौ भवसमुद्रे स्त्रीसंज्ञितं बडिशजालं विस्तारितं प्र
सतं किं सर्व्वं येन बडिशेन आचिरात् तत्स्याः हि पः अधर एव आमिषं तस्मिन् लोलाः सतृष्णा ये मर्त्त्या मत्स्यान् विकृ २१
ष्य अनुरागाग्नौ प्रीतिः सा एव वह्निः तस्मिन् पचति ८४

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

८५ नयस्तु यानस्याः चक्षुषाअहिनाअहं न दष्टुः वरं श्रेष्ठं मुन्नमं कथंभूतेन विशेषणादीर्घेणाचंचलेन वक्रगतिनानरश्वि
नाभोगिनाअहे भोगोनाम फणाविद्यते चक्षुषः नामाभोगाभवन्तिनाल्नमजेतस्वनेन इतर अहिदष्टोदिशिदिशिध

कामिनीकायकांतारे कुचपर्वतदुर्गमे मासंचरमनः पांथतत्रास्तेस्मरतस्करः ८५ व्या
दीर्घेणाचंचलेनवक्रगतिनातेजस्विनाभोगिनानीलाब्जद्युतिनाहिनावरमहं दष्टोनतच्चक्षुषाः
दष्टेः संतिचिकित्सकादिशिदिशिप्रायेणधर्मार्थिनोमुग्धाक्षीक्षणवीक्षितस्यनहिमेवैद्यो
नचाप्यौषधं ८६ इहहिमधुरगीतंनृत्यमेतद्रसोयंस्फुरतिपरिमलोसौस्पर्शएषस्तनानां॥
इतिहतपरमार्थैरिंद्रियैर्भ्राम्यमाणःस्वहितकरणदक्षैःपंचभिर्वंचितोस्मि ८७

र्मार्थिनः चिकित्सकाः संतिमुग्धाक्षीनारीतस्याईक्षणवीक्षितस्यमेमयोनवैद्यौषधमस्तीति ८६ इहलोकेमधुर
गीतंकर्णयोर्विषयः नृत्यंनेत्रयोर्विषयः अयंरसः रसनायाविषयः असौपरिमलोः स्फुरतिघ्राणस्यविषयः एष
स्तनानास्पर्शः स्पर्शस्यविषयः इतिपंचेंद्रियाणांपंचविषयाः हतेनतत्वरूपिः पंचभिरिंद्रियैः भ्राम्यमाणः सन्नहंवंचितोस्मि कथं

हतः नाशितः परमार्थो यैस्तैः इन्द्रियैः नः ८७
स्वहितं नरकादिकं तस्य करणे दक्षैः

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

भ.श्रं. अयंस्मरः मदनः अपस्मारोवर्त्ततेअपस्मारनिवारणार्थंवैद्युपायाः इतिनेकर्त्तव्याः इति चेन्नहि अयं तथा नभ
२२ वतिअयंकथंभूतः मंत्राणांनगम्यः नचभैषज्यविषयः पुनः विविधैरनेकैः प्रकारैः शांतिकशतैः नवा

नगम्योमंत्राणांनचभवतिभैषज्यविषयोनवापिप्रध्वंसंव्रजतिविविधैः शां
तिकशतैः भ्रमावेशादंगेकिमपिविदधन्नभव्यमसकृत्स्मरापस्मारोयंभ्रमय
तिदृशौघूर्णयतिच ८८

पिप्रध्वंसंव्रजतिनाशंनप्राप्नोतिअथचभ्रमस्यआवेशात्अंगेकिमपिभव्यंकर्युंअसमंविदधन्
पत्किंचित्करोतिदृशांदृष्टिंभ्रमयतिघूर्णयतिच ८८ २२

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

परस्त्रीषुवेश्यासुकः रज्येत् दर्शांकवींताकर्षंभूतास्तुतात्संधायचदुर्मुखायचजरयाजीर्णानिअखिला
निअङ्गानियस्यतस्मैग्रामीणायश्वपचायचदुःकुलीनेषुकुलंतन्तुडत्पत्त्रापाचागलत्कुष्ठेनअभिभूता

जातस्पंधायचदुर्मुखायचजराजीर्णाखिलांगायचग्रामीणायचदुःकुलायच
गलत्कुष्ठाभिभूतायच यच्छंतीषुमनोहरंनिजवपुर्लक्ष्मीलवश्रद्धयापण्य
स्त्रीषुविवेककल्पलतिकाशस्त्रीषुरज्येतकः ८९ वेश्यासौमदनज्वाला
रूपेंधनसमेधिता कामिभिर्यत्रहूयंतेयौवनानिधनानिच ९०

यपीडितायएवमादिभ्योलक्ष्मीलवश्रद्धयाल्पद्रव्यश्रद्धयास्यार्थंमनोहरंस्वदेहंसमर्पयंत्यःप्रयच्छंतीषुअतःवि
वेकरूपकल्पलतिकातस्याःशस्त्रीषुशस्त्रभूतासुच्छेदकासु ८९ ९० ६ १०

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

स्पष्टः कुलपुत्रकः सन् को वा मनोज्ञं सुंदरा[illegible] तं पुनर्निकुलपुत्रकः स नैव किमिति कथंभूतं
भ.वै. ते वेश्याधरपल्लवं चोरोहरः भटः भाटः वीरस्थौरः चेटकं केलिसर्वे टकः नटः नर्त्तकः विटः भोंडः इत्यादीनां निष्ठीवने
२६ ज्जोलोदकं सजतस्य शरावेशत्रुएवाति ॥ २१ ॥ इति कामिनीनिगर्हणं ॥ अथ पस्य विरक्तप्रशंसा तत्र एव धन्याः ये योग

कस्तुंबति कुलपुत्रको वेश्यधरपल्लवं मनोज्ञमपि चारभटचौरचेटकनटविटनिष्ठीवशरावं
॥ २१ ॥ धन्यास्त एव तरलायतलोचनानां तारुण्यदर्पघनपीनपयोधराणां क्षामोदरोपरि
लसत्त्रिवलीलतानां दृष्ट्वाकृतिं विकृतिमेति मनो न येषां ॥ २२ ॥

नः चपलानि विस्तीर्णानि लोचनानि यासां तासां आकृतिरूपं दृष्ट्वा विकृतिं क्षोभं न यांति कथंभूता नातान्तरगो
रूपं घनौ पीनौ मांसलौ स्तनौ पयोधरौ यासां उ नः क्षामं कृशं उदरं तस्योपरि लग्नस्य शोभायमानास्त्रिवलयो यासां ॥ २२ ॥ २६

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हेवालेत्वयालीलयामुकुलितमसृणंयथास्यात्तथाअमासुदाराः दृष्टिपाताः किंकिमर्थंक्षिप्यंते सपतिअधुन
तितवएषः श्रमअर्थः निरर्थकः मितिवयमस्मेपूर्वेतभवामइदानीअस्माकंगतस्मुपरतंरन्नस्पभंगतेवनाते
आस्थाउत्सन्नामोहाक्षिरणाः इदंजगजालंहरामिवक्मालोकयामः अतोविस्मयविरमविरमाशाप्रहि ९२

वालेलीलामुकुलितममीसुंदरादृष्टिपाताः किंक्षिप्यंतेविरमविरमव्यर्थएषश्रमस्ते
संप्रत्यन्येवयमुपरतंवाल्युमास्थावनांतेक्षीणोमोहस्तृणमिवजगज्जालमालोकयामः ९३
इयंवालामांप्रत्यनवरतमिंदीवरदलप्रभाचोरंचक्षुः क्षिपतिकिमभिप्रेतमनया गतोमोहो
स्माकंस्मरशवरवाणव्यतिकरज्वरज्वालाशांतातदपिनवराकीविरमति ९४

इयंवालामांप्रतिअनवरतंसविकलंचक्षुः क्षिपतित्यजति अनयाकिंमभिप्रेमनासिकिमिष्ठंतनंज्ञातेकथंभूतं
चक्षुः इंदीवरंनीलोत्पलंतस्यप्रभाकांतिंचोरयतितदस्माकंमोहोगतःस्मारएवशवरः कैवर्तकः तस्यवाणा
नांव्यतिकरेणअतिशयेनप्रयरोनयाज्वरज्वरज्वालास्ताःशांताः तदपिएवंसतिइयंवराकामूर्खानविरमतिविरा

रै

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भ.श. भ्रूभंगसभ्रमसविभ्रमाःसविभ्रमाराजाः सविलासाः युवतयः सह आतपः श्वेतस्मात पत्रछत्रं तेन उज्ज्वला
२४ लक्ष्मीः इतिस्फीते पुण्ये शुभे कर्मणि सति स्थिरा सा मिवानुभूयते तेन नष्टे च विच्छिन्ने जाने सति नितरां

भ्रुभंगसभ्रमसविभ्रमायुवतयःश्वेतातपत्रोज्वलालक्ष्मीरित्यनुभूयतेस्थिरमिवस्फी
तेशुभेकर्मणि विछिन्नेनितरामनंगकलहक्रीडात्रुटत्तंतुकंमुक्ताजालमिवप्रयाति
झटितिभ्रश्यद्दिशोदृश्यतां २५ किंकंदर्पकरंकदर्थयसिरेकोदंडटंकारितैरेरेकोकि
लकोमलैःकलरवैःकिंत्वंवृथावल्गसि मुग्धेस्निग्धविदग्धमुग्धमधुरैःलोलैःकटाक्षैरलं
चेतश्चुंबितचंद्रचूडचरणध्यानामृतंसेवते २६

मत्संतमनंगस्यमदनस्यकलहेनयत्क्रीडातस्मात्त्रुटत्तंतुकंगच्छतिमुक्ताजालंझटितिशीघ्रंभ्रश्यद्दिशःभ्रश्यदे २४
कैकंचतुर्दिक्षुप्रयातिनष्टेसर्वोदृश्यंमापश्यतां २५ ५८

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सदायोगाभ्यासस्यव्यसनेनवसयोः आत्माचमनश्चआत्ममनसो अविछिन्नामैत्रीस्फुरतिवर्त्तते ए
वंभूतस्ययमिनः इंद्रीयनिग्रहकर्त्तुः तस्यतैः स्पतैः किमुकिंप्रयोजनंतैः कैः प्रियाणामालापैः अध

सदायोगाभ्यासव्यसनवशयोरात्ममनसोरविछिन्नामैत्रीस्फुरतिय
मिनस्तस्यकिमुतैः प्रियाणामालापैरधरमधुभिर्वक्त्रविधुभिः सनि
श्वासामोदैः सकुचकलशाश्लेषसुरतैः २७

रमधुभिः वक्त्रान्तविधिभिः निःकाशितैः निश्वासेनसहआमोदैः संदैः कुचकलशानामाश्लेषैः आलिंग
नैः सहसुरतैः इत्यादिभिः किंप्रयोजनं २७ यदास्माकंस्मरतिमिरेअंधकारेसंचारेसंचारेणजनितमता

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

भ.श.
२५

नमामात्तदासर्वमिदंसमस्तंजगत्ना [illegible] CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi नीमधुनाअस्माकमतिशयेनपटुः
विवेकएवअंजनंतेनयुक्तानांदृष्टिःसमीभूतासमानतांप्राप्तातस्मात्त्रिभुवनमपिब्रह्ममनुतेमानयतिमुनेरा व

यदासीदज्ञानंस्मरतिमिरसंस्कारजनितंतदासर्वंनारीमयमिदमशेषंजगदभूत्
इदानीमस्माकंपटुतरविवेकांजनजुषांसमीभूतादृष्टिस्त्रिभुवनमपिब्रह्ममनुते ९८

विरक्तः सुविरक्तप्रशंसा ९८ इत्थंशृंगारशतंभर्तृहरिणाकृतंतेनतत्कामउध्यानकृतंश्रादावेआरंभेसम
स्तभावैः खलुचयनंस्त्रियइत्यत्रमध्येपिदुःखैकहेतुः नहिकश्चिदस्तिइत्यादेतिवचनानिस्थानेस्थिता
नितान्ताकामिनीनांप्रशंसाकामिनीभेदक्रियतेसालिखितारप्राप्तसर्वविवेकदशानिदिते ९८ २५

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भर्तृ॰ ९९ स्वच्छः यस्य यत्र रुचिरं नास्ति तत्र मनोज्ञेपि सुधीशोश्रस्य स्पृहा भवति। अत्र दृष्टांतः चंद्रमस सर्वेषामपि
२५ यकरः रमणीयः तस्मिन् सूर्यविकाशिन्याः सरोजिन्याः मनसः कामः प्रीतिर्नैनैव भवति एवं यस्य

वैराग्ये संचरत्येको नीतौ भ्रमति चापरः श्रृंगारे रमते कश्चित् रुचिभेदात्परस्परं ९९
यद्यस्य नास्ति रुचिरं न तत्र स्पृहा मनोज्ञेपि मनोज्ञेपि सुधीशोन नाम कामः सरोजिन्याः १००
इति श्रीभर्तृहरिना विरचितं श्रृंगारशतकं समाप्तम् शुभम्

तत्र प्रीतिः तस्य तत्र रुचिरं श्रुतो नीति श्रृंगारश्च वैराग्यं तदुक्तं ये चेष्टा यस्य प्रीतिस्तेन तत्तद् इष्टव्यं १०० २५
इति भर्तृहरिना विरचितं श्रृंगारशतकं समाप्तम् शुभम् १९०८ चैत्रवदि ११ शुभम्

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

This PDF you are browsing is in a series of several scanned documents containing the personal colleciton of Jagannath Bhattarai ji from Kathmandu, Nepal.

CV:

Jagannath Bhattarai
Date of Birth: 31 December 1960
Place of Birth: Kathmandu, Nepal
Address: Nagarjun (Ramkot), Kathmandu

Educational Qualifications
Bachelor of Science (B.Sc.) – Major in Biology
Master's Degree – Sociology & Anthropology
Shastri (Ongoing) – Balmiki Vidyapeeth

Professional Experience
Government School Teacher (Madhyamik Pratham Shreni)
Taught at Secondary Level (Madhyamik)
Taught at Higher Secondary Level (Uchcha Madhyamik)
Served as Head Teacher
Led academic and administrative development
Strengthened institutional performance and student outcomes

Areas of Interest
Sanskrit Vyakaran
Spiritual & Philosophical Studies
Educational Leadership

Digitization by eGangotri Trust
Funding by MIDF, New Delhi